

OBSAH

ÚVODEM	7
1. SOCIÁLNÍ SVĚT ŠKOLY A JEHO CHARAKTERISTIKA	9
1.1 Škola a vybrané sociální atributy školního prostředí	9
1.1.1 Škola jako zajímavý sociální svět	9
1.1.2 Sociální komunikace a škola	10
1.1.3 Školní interakce	14
1.2 Sociální procesy a vztahy ve škole	17
1.2.1 Socializace, socializační procesy ve škole	17
1.2.2 Školní třída jako malá sociální skupina	24
1.2.3 Činnosti učitele v síti sociálních vztahů ve škole	31
1.3 Sociální dovednosti a jejich rozvíjení ve škole	32
1.3.1 Co jsou sociální dovednosti	32
1.3.2 Cíle a postupy výcviků sociálních dovedností ve škole	35
1.3.3 Možnosti, úskalí a limity rozvoje sociálních dovedností žáků i učitelů	46
2. SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI JAKO SOUČÁST PROFESNÍ KOMPETENCE UČITELE	51
2.1 Profesionální dovednosti učitele a jejich stručná charakteristika	51
2.2 Sociální dovednosti učitele ve prospěch edukačních aktivit	55
2.3 Videotrénink interakcí ve škole	63
2.3.1 Základní východiska videotréninku interakcí a jeho využití ve škole	64
2.3.2 Principy úspěšné komunikace učitele a žáka	66
2.3.3 Organizace činností žáků a učitelů	73
2.3.4 Způsob práce s videonahrávkou	74
2.4 Sociálněpsychologický výcvik učitelů	76
2.4.1 Východiska a cíle výcviku	76
2.4.2 Tematické okruhy výcviku učitelů a jeho organizace	77
2.4.3 Příklad výcvikového programu pro rozvoj sociálních dovedností učitele	83
2.5 Profesionální zátěž, sociální opora a psychohygienu učitele	100
2.5.1 Profesionální zátěž učitele	101
2.5.2 Zátěž jako výzva pro prevenci – duševní hygiena učitele	102
2.5.3 Sociální opora a její význam pro práci učitele	107
3. ROZVÍJENÍ SOCIÁLNÍCH DOVEDNOSTÍ ŽÁKŮ VE ŠKOLE	113
3.1 Předpoklady rozvoje sociálních dovedností žáků ve školních třídách	113
3.2 Projevy sociálních dovedností žáků	117
3.3 Programy rozvoje sociálních dovedností žáků ve škole	122
3.3.1 Principy účinných rozvíjecích a preventivních školních programů a jejich evaluace	122
3.3.2 Diagnostika školní třídy	128

3.3.3	<i>Podoby rozvíjejících a preventivních programů a jejich místo v edukačních aktivitách</i>	132
3.4	Vybrané aktivity pro rozvoj sociálních dovedností žáků a jejich metodické zpracování	137
3.4.1	<i>Metodické souvislosti výcvikových postupů</i>	137
3.4.2	<i>Hry pro vzájemné poznávání, představení, zapamatování jmen</i>	140
3.4.3	<i>Techniky pro posílení spolupráce, komunikace, naslouchání a akceptace spolužáků</i>	154
3.4.4	<i>Cvičení aktivizující, relaxační a uzavírající výcviková setkání</i>	177
3.5	Příklady výcvikových programů pro žáky základních a středních škol	186
3.5.1	<i>Sestavy interakčních her a cvičení pro nejstarší předškoláky a žáky od prvního do pátého ročníku základní školy</i>	186
3.5.2	<i>Výcvikové programy pro žáky ve věku od dvanácti do šestnácti let</i>	197
3.5.3	<i>Programy rozvoje sociálních dovedností pro žáky středních škol</i>	201
	ZÁVĚREM K ROZVOJI SOCIÁLNÍCH DOVEDNOSTÍ VE ŠKOLE	207
	LITERATURA	209
	PŘÍLOHA: INSPIROMAT HER A CVIČENÍ PRO ROZVOJ SOCIÁLNÍCH DOVEDNOSTÍ	215
1.	Metodické zásady pro práci s interakčními hrami	215
2.	Interakční hry	219
2.1	<i>Postupy dělení skupin</i>	219
2.2	<i>Rozpracované techniky rozvíjení sociálních dovedností</i>	220
2.3	<i>Náměty pro další interakční hry</i>	230
3.	Vybrané publikace s náměty pro interakční hry a cvičení	237
	SOUHRN	238
	SUMMARY	239
	RESUMÉ	240
	REJSTŘÍK CVIČENÍ A HER	241
	VĚCNÝ REJSTŘÍK	243
	JMENNÝ REJSTŘÍK	245